

Tiina Elo vihr

Lakialoite laiksi eläinsuojeluvaltuutetusta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eläinsuojeluvaltuutetusta eläinten aseman ja oikeuksien vahvistamiseksi yhteiskunnassa.

Eläinsuojeluvaltuutetun tehtävänä olisi edistää ja parantaa eläinten hyvinvointia seurannan, aloitteiden, ehdotusten, lausuntojen ja muun vaikuttamisen keinoin. Tehtävään kuuluisi myös tukea ja edistää eläinten hyvinvointiin liittyvien eri toimijoiden välistä yhteistyötä eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi sekä osallistua tehtävään liittyvien eri neuvottelukuntien ja työryhmien työskentelyyn.

Eläinsuojeluvaltuutetun viran sijoituspaikkana olisi Ruokavirasto maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla, mutta työssään eläinsuojeluvaltuutettu olisi itsenäinen ja riippumaton toimija. Eläinsuojeluvaltuutettu edistäisi eläinten hyvinvointia yleisellä yhteiskunnallisella tasolla. Eläinsuojeluvaltuutettu ei ottaisi kantaa yksittäistapauksiin eikä tekisi eläinsuojeluvalvontaa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä tammikuuta 2026.

PERUSTELUT

Eläimet eivät voi osallistua itse suoraan niiden hyvinvointiin vaikuttavien päätösten tekemiseen ja siitä käytävään keskusteluun. Siksi tarvitaan eläinsuojeluvaltuutettua, joka tarkastelee yhteiskuntaa eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta ja ottaa siihen tästä näkökulmasta kantaa. Eläinten suojelun ja hyvinvoinnin edistämisen jatkuvuus ja ennakoitavuus edellyttävät, että eläinsuojeluvaltuutetun virka on pysyvä ja että toiminnalle varataan vuosittain riittävät resurssit.

Suomessa eläinsuojeluasiamiehen virka on hallitusohjelmien kirjauksien perusteella perustettu kaksi kertaa määräaikaisena (12.8.2013—31.12.2015 ja 1.9.2020—31.12.2023). Lakiehdotuksessa esitettävän eläinsuojeluvaltuutetun tehtävät vastaisivat aiempia eläinsuojeluasiamiehen tehtäviä. Eläinsuojeluvaltuutettu kuvaisi kuitenkin paremmin tehtävänsä kuin eläinsuojeluasiamies, sillä tehtävässä edistetään ja parannetaan eläinten hyvinvointia kokonaisvaltaisesti.

Lakialoite LA 26/2025 vp

Eläinten hyvinvoinnin seuraaminen on nyt ensiarvoisen tärkeää, kun uusi laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) astui voimaan vuoden 2024 alussa. Monet lajikohtaiset asetukset odottavat edelleen uudistamista. Eläinten hyvinvointilain käsittelyn yhteydessä useat tahot ovat ilmaisseet tarpeen vakinaistaa eläinsuojeluasiamiehen virka nimikkeellä eläinsuojeluvaltuutettu. Esimerkiksi eläinsuojeluasiamies totesi lausunnossaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle eläinten hyvinvointilaista (693/2023), että eläinten hyvinvointilaissa tulisi säätää eläinasiavaltuutetun virasta. Toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä tukisi eläinsuojeluasiamiehen mukaan se, että eläinsuojeluvaltuutetun asemasta ja tehtävistä säädettäisiin laissa, kuten on tehty muiden valtuutettujen kohdalla.

Julkisella sektorilla toimii nykyään useita valtuutettuja, kuten tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu, lapsiasiavaltuutettu, vanhusasiavaltuutettu, kuluttaja-asiamies, elintarvikemarkkinavaltuutettu, tietosuojavaltuutettu ja konkurssi-asiamies. Valtakunnan tasolla toimivien valtuutettujen tehtävänä on muun muassa edistää lakien toteutumista omilla sektoreillaan ja antaa ohjeita lakien soveltamiseksi.

Eläinsuojeluvaltuutetun tehtävänä olisi edistää ja parantaa eläinten hyvinvointia seurannan, aloitteiden, ehdotusten, lausuntojen ja muun vaikuttamisen keinoin. Tehtävään kuuluisi myös tukea ja edistää eläinten hyvinvointiin liittyvien eri toimijoiden välistä yhteistyötä eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi sekä osallistua tehtävään liittyvien eri neuvottelukuntien ja työryhmien työskentelyyn. Näitä neuvottelukuntia ovat tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta, seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta sekä tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettäviin eläinten suojelun neuvottelukunta.

Eläinsuojeluvaltuutettu edistäisi eläinten hyvinvointia yleisellä yhteiskunnallisella tasolla. Eläinsuojeluvaltuutettu ei ottaisi kantaa yksittäistapauksiin eikä tekisi eläinsuojeluvalvontaa. Eläinsuojeluvaltuutetulla olisi oma toimisto, johon kuuluisi esittelijöinä toimivia virkamiehiä ja muuta henkilökuntaa. Eläinsuojeluvaltuutetun toiminnalle varattaisiin vuosittain valtion talousarviossa tehtävän menestyksekkään hoitamisen edellyttämät riittävät määrärahat.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

eläinsuojeluvaltuutetusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Eläinsuojeluvaltuutettu

Eläinten aseman ja oikeuksien huomioon ottamisen varmistamiseksi lainsäädännössä ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa on Ruokaviraston yhteydessä eläinsuojeluvaltuutettu.

Eläinsuojeluvaltuutettu on toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton.

Eläinsuojeluvaltuutetun kelpoisuusvaatimuksista ja nimittämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Tehtävät

Eläinsuojeluvaltuutetun tehtävänä on yhteistyössä muiden viranomaisten sekä toimialansa järjestöjen ja vastaavien muiden toimijoiden kanssa edistää ja parantaa eläinten hyvinvointia.

Tehtävässään eläinsuojeluvaltuutetun tulee:

- 1) arvioida eläinten hyvinvoinnin toteutumista ja seurata eläinten elinolosuhteita;
- 2) seurata lainsäädäntöä ja yhteiskunnallista päätöksentekoa sekä arvioida niiden vaikutuksia eläinten hyvinvointiin;
- 3) aloittein, neuvoin ja ohjein kehittää yhteiskunnallista päätöksentekoa eläimiä koskevissa asioissa ja edistää eläinten hyvinvoinnin toteutumista yhteiskunnassa;
- 4) osallistua tehtävään liittyvien eri neuvottelukuntien ja työryhmien työskentelyyn;
- 5) kehittää yhteistyömuotoja eri toimijoiden välille; sekä
- 6) välittää eläimiä koskevaa tietoa eläinten omistajille, eläinten parissa työskenteleville, viranomaisille sekä muulle väestölle.

3 §

Toimintakertomus ja toimintasuunnitelma

Eläinsuojeluvaltuutetun on vuosittain annettava valtioneuvostolle ja kerran neljässä vuodessa eduskunnalle kertomus toimialaltaan sekä laadittava toimintasuunnitelma.

Toimintakertomuksesta ja toimintasuunnitelmasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Lakialoite LA 26/2025 vp

4 §

Toimisto

Eläinsuojeluvaltuutetulla on toimisto. Toimistossa on talousarvion rajoissa tarpeellinen määrä esittelijöinä toimivia virkamiehiä ja muuta henkilökuntaa.

Eläinsuojeluvaltuutettu hyväksyy toimistolle työjärjestyksen. Ruokavirasto huolehtii toimiston hallintopalveluista.

Eläinsuojeluvaltuutettu nimittää toimiston virkamiehet ja ottaa palvelukseen toimiston muun henkilöstön siltä osin kuin kyse ei ole Ruokaviraston hallintopalveluista vastaavista henkilöistä.

5 §

Oikeus saada tietoja

Eläinsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada muilta viranomaisilta maksutta tehtäviensä hoidon kannalta tarpeellisia tietoja, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu.

6 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 31.10.2025

Tiina Elo vihr